

Тюбешуиле

Отлукъ бла байламлы халгъа — энчи эс

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Монополиялагъа къажар федерал службаны тюнене Къабарты-Малкъаргъа къырал жумуш бла келген таматасы Максим Шаскольский бла тюбешгенди, деп билдириледи регионну оноучусуну МАХ-да энчи каналында.

Ушакъны кезиунде сёз конкуренцияны айнытыуну, багъаланы, инвестициялагъа онгла къурауну эмда экономика проектлени юслеринден баргъанды.

Белгиленгененича, Монополиялагъа къажар служба республиканы Правительствоосу бла социал магъаналы

рыноклада багъалагъа контроль этиу жаны бла бирге ишлеуно андан ары бардырылкъды.

Отлукъ бла байламлы халгъа тюбешуиде энчи эс бурулгъанды. Мында саудюгерчилеге къажар юрешге баш магъана бериледи. Республикада отлукъну багъаларын сылтаусуз кё-тюрюрге юрешгенле ачыкълансала, Россейни Монополиялагъа къажар федерал службасы бла бирге олсагъат тийишли мадарла этилликдиле.

Ушакъны ахырында Къабарты-Малкъарны бла Россейни Монополиялагъа къажар службасыны араларында бирге ишлеуно юсюнден келишимге

къол салыннганды. Ол а регионну экономикасына, аны инвестиция он-гларына, предпринимательлик жаны бла конкуренцияны айнытыугъа да хайырлы болмай къаллыкъ тойолдо. Казбек Коков Максим Алексеевичге республикагъа эс бургъаны

эмда къайгъыргъаны ючюн юрөк ыразылыгъын билдиргенди. «Бирге ишлеуюбюзно хайырындан шёндюго заманнга артыкъда магъаналы ишле тамамланылкъларына, къыйматлы оноула этилликлерине ишескизме», - деп чертгенди ол.

Сёз Нальчикни сыфатын къурауну юсюнден баргъанды

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Нальчик шахар округну администрациясыны таматасыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Азаматгерий Ашхотов эмда республиканы ара шахарыны баш архитектору Аслан Бидов бла иши тюбешу бардыргъанды.

Ушакъны кезиунде Нальчикни архитектура сыфатын андан ары къурауну юсюнден сёлешингенди. Дагъыда шахарны тап халгъа келтириуну юсюнден сёз баргъанды

эмда жаланда жамауат тийрелени бла майданланы айтландырыу бла чекленип къалмазгъа кереклиси айтылгъанды.

Белгиленгененича, быйыл кварталланы араларында жолланы жангыртыу ишле башланырча да этилгенди. Аланы тийрелерин да тапландырыргъа кереклиси чертилгенди.

Андан сора да, шахарда кёп фатрлары юйлеге тынгылы ремонт этиу да къыстау барады – аланы башлары жангыртыладыла, лифтли бла инже-

нер ызла алышындырыладыла.

Быйыл 75 объектни жангыртыргъа белгиленеди. Дагъыда Хасанияда, Акъ-Сууда, Кенжеде бла Адюхда 9 жамауат тийре – солурча жерле – айтландырыллыкъдыла. Чернышевский атлы орамда алгъыннгы эт комбинатны тийресиндеги сквер, Сабийлени бла жаш тёлуюно чыгъармачылыкъларыны юйуюно артында ачыкъ кёкно тюбюндеги музей, Ашуров атлы орамда Шүх-лукъну сквери, 2-чи Тамань дивизия

атлы орамда Хорламны паркы бла Экстрим-парк тапландырыллыкъдыла.

КЪМР-ни Башчысы жангыртыу ишле тынгылы тамамланырларына эмда шахарны тийрелеринде архитектураны бир торсюнлюго сакъланырына кёз-къулакъ болуп турургъа буюргъанды. Сёз жангы ишлене тургъан мекамланы юслеринден да барады, деп билдириледи КЪМР-ни Башчысыны МАХ-да энчи каналында.

Шагырейлениу

Казбек Коков Къырал автоинспекцияны управлениясын жокълагъанды

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишле министрствону Къырал автоинспекциясыны управлениясын жокълагъанды.

Регионну оноучусу Управленияда къуллукъ этгенлени бла аны ветеранларын бу служба къурагъанлы 90 жыл толганы бла дагъыда бир кере алгъышлагъанды. Ызы бла ведомствону окъутуу-ырысхы онглары бла шагъырейленгенди эмда техника бла къалай жалчы-тылгъанына къарагъанды.

«Къыралавтоинспекция МВД-ны курамында бек кёп адам къуллукъ этген эмда аны боюнуна салыннган борчланы кёп жерледе эмда терк толтурургъа тюшген бёлюмю. Патруль службаны право низамын жалчытыу, республиканы жолларында

къоркъуусулукъну сакълар жаны бла жууаплылыгы бек уллуду. Адамланы жашауларын сакълар а бек баш борчу

болгъанлай къалады», - деп жазгъанды Казбек Коков кесини МАХ-да энчи каналында.

КЪМР-ни Башчысы Къырал автоинспекцияда къуллукъ этгенлеге кийик салулыкъ, усталыкъларында

жетишимле, къыйын, алай бек керекли ишлеринде чыдамлылыкъ бла кишилик тежгенди.

Парламент

Мынган ары айныуну борчлары белгиленнгендиле

КЪМР-ни Башчысыны Парламентге Посланиясында белгиленген жумушланы жашауда бардырыуну планы къабыл кёрюгенди. Ол законла чыгъарыучу органы президиумуну жай сессияда ахыргы жыйылыуунда сюзолгенди, деп билдиргендиле бизге Парламентни пресс-службасындан.

Контроль эм регламент жаны бла комитетни башчысы Кансаланы Елена план Посланияда салыннган борчладан къурагъанын, анга жыйырмадан аслам соруу киренин айтханды. Ол санда законла жарашдырыргъа, «правительствоу сагъатла», «комитетни сагъатларын», «тёгерек столла», комитетлени кенгертилген кенешлерин эм башха жумушла бардырыргъа белгиленеди.

Комитетлеге кюз арты эм жай сессияладан сора Парламентни башчысына план къалай толтурулгъаныны юсюнден белгилли этерге буйрукъла берилгендиле.

Ызы бла депутатла «КЪМР-де кёп къатлы юйледе жашагъанла бирге хайырланган молкно тынгылы жангыртыуну юсюнден» законну 25-чи статьясына тюзетиулени сюзгендиле. Законну проектни КЪМР-ни Правительствоосу республикада коммунал

системаны жангыртыугъа бурулгъан келишимни чеклеринде хазырлагъанды. Аны КЪМР-ни Правительствоосу бла РФ-ни Къурулуш, жашау журт-коммунал молк жаны бла министерствосу къабыл кёргендиле. Аны чеклеринде 2027 жылда 1 январьгъа ючюн тёлелени жыйышдыргъан бирикдилген ара къураулыкъды.

Къурулуш, жашау журт-коммунал молк эм отлукъ-энергетика жаны бла

комитетни башчысы Заурбек Кумалов ангылатханыча, жашау журтла эм башха мекамла ючюн тёлелени жыйышдырыуну эмда коммунал жумушла ючюн тёлелени ресурсла бла жалчытхан компанияланы араларында юлешуино «КЪМР-де кёп къатлы юйлени тынгылы жангыртыу жаны бла регион оператор» фондну жууаплылыгына беруино соруулары сюзоледиле.

- Законнга кийирилген тюзетиуле тёлелени жыйышдырыуну игиленди-

риуге бурулупду. Бу ахча уа республикада кёп къатлы юйлени жангыртыуну программасына бериледи, -дегенди комитетни башчысы.

Законопроект сейирлеринде болгъан органлагъа эсгериуле бла тюзетиуле хазырларгъа берилгенди. Ол тынгылы сюзолгенден сора, Парламентни пленар жыйылыууна кёргозтолукъдо.

Депутатла законла чыгъарыучу органы 2026 жылда жай сессиясыны ишнин планына тюрлениулени тинтгендиле.

Парламентарийле усталыкъгъа файдадан налогну, гитче эм орталыкъ бизнесни айнытыуну, билим беруи, физкультура эм спорт жаны бла федерал законопроектлени тинтип, алагъа тутхучулукъ этгендиле.

Жыйылыуда Удмурт Республиканы Россейни уруну эм социал къоруулау министри А.Котяхова эм РФ-ни пенсия эм социал страхование фондуну башчысы С.Чироква тилеклери да сюзолгенди. Анда сёз сют чыгъаргъан эл молклерге къоркъуул болумланы тизмесин кенгертиуну юсюнден барады.

Президиумну келечилери тюрюлю бёлюмде жетишимли урунган инсанланы КЪМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла саугъалауну юсюнден оноуну да чыгъаргъандыла.

Алгышлау

«Юйюрлеге тынчлыкъ, ырахатлыкъ эмда монглукъ!»

8 июльда Россейде Юйюрно, сыймеклики эмда кертичиликни кюню белгиленеди. КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков республиканы жамауатын ол байрам бла алгъышлагъанды.

«Багъалы жерлешлерим!

Юйюрно, сыймеклики эмда кертичиликни кюнюнде къыралыбызда жашагъанла битеу жорек жылыуларын бек жарыкъ эмда багъалы хазналагъа – бизни ата юйюбюз, таматаларыбыз, питчелерибиз, тамырларыбыз эмда келир заманыбыз бла да байламлы этген затларыбызгъа - бурдадыла.

Россейни Президенти Владимир Путинни Указы бла тохташдырылган бу байрам юйюрге, къыралны баш таянчагынача, уллу хурмет этиуно белгиси болгъанды.

Дагъыда Президентибизни башламчылыгы бла жашауда бардырылып башланган миллет проекте бек алгъа сабийли юйюрлеге тутхучулукъ этиуно борчларын толтурадыла: социал тёлелуенден башлап, шахарлада бла элдеде шёндюго онгла къураугъа дерин, школла бла сабий садла ишлеуден башлап, спортну бла саулыкъ сакълону айнытыугъа дерин.

Юйюрно, сыймеклики эмда кертичиликни кюню энди халкъ байрамгъа айланнганды.

Бюгонлюкде уллу, кёп сабийле ёсдюрген юйюрге энчи хурмет этерчады, ол керти окуна жетишимге саналады. Социал сетледе юйюр блогерлеге жамауатын уллу эс бургъаны да бошдан тойолдо – ол хар кимге да ангылашынулу эмда жууукъ темады.

Къабарты-Малкъарда юйюр, не заманда да республиканы жаланда тутуругу болуп къалмай, аны жюрегине саналып келеди. Жаланда юйюрге бериледиле миллет төрелерибиз, къонакъбайлыгыбыз, бир бирге билеклик этиу адетлерибиз да тёлуден тёлөгө. Жаланда юйюр юйретеди кимни да не тюрю кезиуледе да адамлыкны тас этмезге, ма ол береди алгъа борыргъа кюч-къаруу да.

Багъалы шүххел!

Республикабызда жашагъан хар юйюрге, хар тукумгъа да тынчлыкъ, ырахатлыкъ эмда монглукъ тежеиме! Ата-аналарыгызча намыслы инсанла болугъуз!

Тамата тёлю сизни жорек жылыуугъузу сезгенлей турсун, сабийле уа сыймеклики бла бир бирге сый беруино болумунда ёссюне!

От жагъаларыгызын жылуларын сакъларгъыз, жорек жылыуугъузу кишиден аямазгъа юрешигиз! Байрам бла! - деп айтылады КЪМР-ни Башчысыны алгышлау сёзюнде.

Къарау

Шахарга жолла маргазгъа келиширча

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Нальчикде жолланы жангыртыу иш къалай баргъанына къарагъанды.

Бюгонлюкде шахарны бир ненча орамы, дагъыда кварталланы араларында кесеклери да, жангыртыла турадыла. Аланы барысында да ишлени тамамлау тюрюлю-тюрюлю болумлададыла.

Алайды да, шахарны уллу объектлеринден биринде –

эки километр чакълы бирге созулгъан Калининград атлы орамгъа – тынгылы ремонт этиу бошала турады. Аны машинала жюрюген кесеги кенгертилгенди эмда асфальтны салыуда шёндюго технологияла хайырлангъанларыны себебинден бютюн тутхучу болгъанды. Жауун суулагъа деп ишленген ызыла, жауу жолчукъланы тапландырыу, орам жарыкъ болурча этиу – ала барысы да жолда къоркъуусулукъну

жалчытырыкъдыла.

Быйыл республикабызны ара шахарында дагъыда Байсолтанланы Алим, Пачев, Барчоков, Руставели, Карашаев, Мазлоев, Абидов-Тепличная, Убыхская эмда Гоголь атлы орамланы бир кесеклери тап халгъа келтириле турадыла.

Нальчикде битеу да жолланы къырык километринден асламы мардалагъа келиширча этилликди, деп билдириледи КЪМР-ни Башчысыны МАХ-да энчи каналында.

Эсепле

«Биринчилени» жетишимлери

«Биринчилени атламлары» биригуино Битеуроссей конкурсуна хорлагъанланы санына аны Къабарты-Малкъарда юч бёлюмю киргенди. Тийишли айырыуланы зоегленине кёре ала да ишлерин айнытыргъа 200-мингишер сом аллыкъдыла, деп айтылады КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны МАХ каналында.

Хорлагъанла Нальчик шахар округну 19-чу номерли, Май районда Александровскы энчи 9-чу номерли эмда Огъары Малкъарны 2-чи номерли мектеплерини бёлюмлеридиле.

Конкурсха къатышханла алты айны ичинде жамаутха

магъаналы башламчылыкъла бла юрешгендиле, тюрюлю-тюрюлю жумушла тындыргъандыла эмда бардыргъандыла, билим беруу организацияланы эмда жер-жерли биригуилени айнытыу жаны бла проектлени тамамлагъандыла. Саулай айтханда, иршиуледе 84 региондан эки минг бёлюм хорлагъанды. Барына да 475 миллион сом юлешингенди. Ала уа ахча саугъаны молк-техника жаны бла онгларын кючлендирирге, оборудование сатып алыргъа, жангы проектлеге эмда тематика жумушлагъа къоратыргъа боллукъдыла.

Конкурсха къатышханланы кеслери ыразылыкълары бла

юрешген ишлерине эмда социал жаны бла къармашханларына энчи эс бурулгъанды. Ала уа, ветеранлагъа, абаданлагъа, энчи аскер операциягъа къатышханланы юйюрлерине, саулыкъларында чекленнген онглары болгъанлагъа себеплик этип, жамауат тийрелени эмда тарых-маданий магъаналы объектлени тапландырыугъа къатышып тургъандыла.

Къауумланы экиден бирини асламысы элледен келгенле эдиле. Бу конкурс алагъа кеслерини эмда бёлюмлерини башламчылыкъларын тамамларгъа, жашагъан тийрелерин да айнытыргъа онг бергенди.

Жыйылыу

Къырал жумушланы терк, тынгылы да тамамларча

Бу айны ал кюнлеринде Нальчикде «Къыралгъа оноу этиуно цифралы жаны бла торлендириу» деген онбешинчи битеуроссей конференция этгенди. Аны ишине жыйырмадан артыкъ региондан финансла министрстволаны жюзге жууукъ келечиси къатышхандыла. Ала кеслеринде бюджетлеге жангы халда оноу этиуно эмда жалгъан интеллектни синдириуну юсюнден сёлешгендиле, бир бирлерини сынамылары бла да шагъырейленгендиле.

Конференцияны Къабарты-Малкъарны Финансла министрствосу бла «БФТ-Холдинг» IT-компания къурагъандыла. Аны бардырыргъа бизни регион сайланнганы бошдан тойолдо: республика бюджетни толтурууда эмда муниципалитетледен отчётланы жыйыуда жангы амаллагъа биринчилени санында кёчгенди.

«БФТ-Холдингни» башчысы Наталья Зейтениди белгилегенича, финанс органланы иш-

лери болмагъанча торленнгендиле. «Алгъын заманлада дайым этилип тургъан жумушланы тийишдирип, терклендириуну юсюнден айтылып тургъан эсе, бюгонлюкде бу ишге къарам иги да башха болгъанын кёребиз», - дегенди.

Ол айтханнга кёре, къыралны финанс системасы регионланы «къан тамырлары» болгъанлай къалады. Битеу социал тёлелуе, учреждениланы ахча бла жалчытыу аны бла ётедиле. Жангы технологияла уа аллай жумушланы барын да бир такыйкъагъа тамамларча онг бередиле.

Нейросетлеге Наталья Зейтениди энчи магъана бергенди: «Шёндю биз жумушланы эмда адамланы излемлерине эс бурууну терклендириуну юсюнден айтбайбиз. Арт жыл бла жарымыны ичинде жалгъан интеллект битеу бёлюмлеге жетгенди, ол санда къыралны финанс системасына да».

Ахыры 2-чи бетдеди.

ОГРАНИЧЕННЫЙ НАБОР
в подразделение БПЛА

ВОЗМОЖНОСТЬ УВОЛИТЬСЯ
ПО ОКОНЧАНИЮ КОНТРАКТА

5 500 000 РУБ.
ЗА ПЕРВЫЙ ГОД

2 500 000 РУБ.

Списание долгов
до 10 млн. руб.

ЕДИНОВРЕМЕННО

ОБРАЩАТЬСЯ: г. Нальчик, ул. Идарова, д. 198 Тел.: +7 (952) 579 03 45

«Ишимге эм магъаналысы
тарыхны тюз кёргозтюдю»

3 бет

Табийгъатны
байлыгъын ариулыкъгъа
жаратып

4 бет

Къырал жумушланы терк, тынзылы да мамамларча

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Конференцияны ишчи кесегини асламысы ма анга – жалгъан интеллектге жоралангъан эди. Аны «Цифралы ушакъ» бѐлюмюнде Россейни Финансистлерини союзуну эмда РФ-ни Финансла министерствосуну экспертлери ол бюджет жумушлада къалай хайырланылгъаныны юсюнден кѐп айтхандыла. Ушакъгъа къатышханла бир оюмгъа келгендиле: бѐлюм сагъышладан бѐла даулашладан шарт ишлеге кѐчѐп барады. Ол а неди десегиз, нейросетлени эмда бир-бир сервислени финансистлеге себепликге хайырланыуду.

Жангы технологияла къадар информацияны тинтедиле, къоранчла къаллай бирге жетериклерин тергѐйдиле, субсидияла къалай хайырланылгъанына кѐз-къулакъ болургъа болушадыла. Аны барыны да мурдору уа, экспертле оюм

этгенлерича, «Электрон бюджет» системаны айнытыуду. Быллай технологияланы сингдириуде кеслерини сынамлары бла Москвадан, Якутиядан, Волгоград областъдан келген къонакъла шагъырейлендиргендиле. «Цифрагъа» кѐчюу, бизнес-тинтиу амалланы хайырлануу алгъын жаланда къол бла этилген жумушланы, аны бла бирге уа жангылычланы да санын азайтханды.

Жыйылыуда техника жангычылыкъланы юслеринден да кѐп айтылгъанды. Анга къатышханла «Электрон бюджет» системада болгъан тюрлениулени, къырал программаланы электрон халда бардыруну юслеринден сѐлешгендиле. Ульяновск, Ленинград эмда Нижегородск областъланы келечилери уа муниципал бюджетлени ара халда тийишдириу эмда электрон келишимле бла ишлеу жаны бла

сынамларын туура этгендиле. Дагъыда финанслагъа контролну кючлендириу, электрон документлени бир жерде сакълалу темаланы да сюзгендиле. Ол бары да регионланы бу бѐлюмде ишлерин женгилирек этерге, ахчаны да ачыкъ халда жо-рюторге себеплик этерикди.

Бу конференция къыралны фи-нанс системасын «цифрагъа» кѐчю-

уюну энтта да бир кезиуон туура этгенди. Жалгъан интеллект кенг хайырланып баргъан дунияда бу бѐлюм да андан ташада къалаллыкъ туюлюдо. Ол къадар ууакъ жумуш-ланы женгил тийишдириге, оную-ланы да терк этерге онг берликтиди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Видеоконференция

Жамауатны бирлиги бузулмазча

Сегизинчи июльда КъМР-ни Журналистлерини биригиуонде халкъла аралы журналист Тимур Шафир бла видеоконференция бардырылгъанды. Ол медиасферада неофашизмге аталгъан эди. Тимур Шафир кѐп къыраллада ишлегенди, ол санда Иракда, Палестинада, Сирияда, Суданда эм башхалада. Халкъланы эм башха динле тутханланы араларында болгъан къауыгъаланы юсюнден кѐп жазгъанды. Видеоконференцияда уа дунияда шѐндюго болумну сюзгенди.

ум адамны, ала мурдарлыкъдан артка турмайдыла. Ол заманда «сакътычла» да изленип башлайдыла, репрессияла кюч аладыла. Быллай кезиуде неофашизмге кѐп материалла басмалайдыла. Алай эсде тур-таргъа керекди: жаланда сюд-ню барды экстремист матери-алгъа экстремист материалды дѐрге эркинлиги. Журналист-ни аллай эркинлиги жокъду.

Болсада, журналист ѐторюк затланы ачыкълаялыкъды, аланы юслеринден жазаргъа да борчлуду. Шѐндюго дуния-да хар журналистни ишине кѐз къарамы торленериге керекди, сѐзюню кючю чексиз болгъа-нын сезип, амаллыкъланы жулларын кесерге борчлуду. Сѐз ючюн, бир халкъны неда адамны даражаларын сындыргъан сѐзле бар эсе-

ле материалда, журналист аны юсюнден жазып, оюмун жамауатха жетдирсе, къа-угъа башланмай къалыр-га болады. Гурушалыкъны къозгъагъан тындыч, кели-шулюкге, мамыр жашаугъа жол тапхан а къыйынды. Гу-рушалыкъ бир-бирде урушха бурулуп кетеди, жиптин уллу от болуп къалады. Тимур Шафир экстремист

материаллада керти затла беш процентден кѐп болмагъанларын айтханды. Кимни кимге юсгоредиле неофа-шизмге? Халкъланы бир бир-лерине. Аны ючюн тарыхны тюрлендиредиле, ѐторюк затланы тохтаусуз басмалай-дыла. Дагъыда башха динле-ни тутханланы араларында да от къабындырадыла. Андан сора да, бир партия башха партияланы юслеринден кѐп болмачы халпарла жайгъан-ларына шагъатлабыз. «Ра-дикалла шартла келтирип къыйнамайдыла кеслерин, адамланы жоюреклерине же-тер жолла излейдиле, «сизни ыркыфлайдыла», «сизни сындырадыла», деп, адамла-ны туюшюрге чакъырады-ла, – дегенди Тимур Шафир. – Журналист а радикал алай нек айтханын, аны не мураты болгъанын тинтирге керекди, аны оюмуна тынгыларкыды-ла. Журналист тинтиуледен сора кѐбюсюнде жамауат шошяды».

Видеоконференцияда РФ-ни Журналистлерини бири-гуилерини КъМР-де бѐлюмо-ню башчысы Заур Жалисов: «Шѐндюго дунияда быллай видеоконференцияла бек керекдиле. Битеу Россейден журналистлени келечилери жылгъа бир кѐре Сочи-де жыйылабыз, анда спикерле жангы проблемаланы юсюн-ден толуга халпар айтыучу-дула. Болсада кезиуден-кезиуге видеоконференция амалны да хайырланабыз», – дегенди.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Сурат авторнуду.

Чемерлик

«Усталыгъым, юйюрум, жерлешлерим – насыбымы сылтаулары»

– Зулейхат, сабийлигинде къайсы усталыкъны сайлар умутлу эдинг?

– Стюардесса болургъа бек сыйгемле. Баям, ол толам-лыкъ муратым эди. Нек де-генде, биринчиден, бийиклик-ден бек къоркъама. Учуулада айланургъа да. Экинчиден а, биз кѐп сабийли юйюр болгъанбыз, беш сабийден экинчиме. Мени юйюрюм аллай узакъларга жиберип окъутмазлыкъларын да ангы-лай эдим. Къалай-алай болса да, стюардесса къызланы тиз-гинлерине, аланы юслерине ала-мат жарашхан ариу кий-имлерине бек бюсюрей эдим.

– Тигмучюлюкге уа къа-лай келгенсе да сора? Сени муратынг бла аны арасында уллу башхалыгы болгъан усталыкъ ушайды да?

– Арада сагъышлансам, тѐлюден тѐлюге келген юйюр усталыгъыбыз болгъан суна-ма. Атам бла атамны эгечи да бу усталыкъда эдиле. Атам аякъ кийимни башдан аякъ-га тиге эди. Аны къол ызына бек бюсюрегемме. Андан сора да, кесим бир затланы туурап, ѐнчелеп аланы келишдирип ойнауу эдим, эрикмей.

ѐсюмом да гитичке бол-гъаны себепли юсюме тий-ишли жарашхан кийим тапхан да къыйын болуучу эди. Баям, бу сылтаула, барысы да бирге жашаууму ызын белгилеп, бу усталыкъ бла байлагъан болура.

– Тигиуге биринчи атламла-рынг а эсиндедиле?

– Труддан дерсде бизни тигерге юйретичюу эдиле. «Бурда» журналдан хазыр кийимни суратна къарап, аны бичиу кесеклерин табычу эдик. Ол жумушну уа башха-ладан терк жалчыта эдим. Ыйыкъгъа бир кюн УПК-гъа элтиучю эдиле бизни. Анда уа оруслу тиширчу бизни хар

Тырнауузда Къулийланы Къайсын атлы мада-ният юйно костюмери Зулейхат Табибуллаеваны районда иги танийдыла. Ол сайлагъан усталыгъы-нда насыйлы болгъан, ишин бийик даражада толтургъан адамды. Зулейхат кеси да бюгюн мени ушакъ нѐгеринди.

ызы бла тигиу тизгинни тюз бардырыргъа юйрете эди. Ол да уллу себеплик бергенди бу усталыкъгъа келиюмме. Артада Нальчикде 7-чи училищедѐ окъугъанма. Анда юч жылны портнойгъа окъуп, бир жыл-ны уа бичиуге юйренгенме. Юйюрюм сайлагъан уста-лыгъыма бек къуаннган эди. Ол да манга энчи кюч берген сунама.

– Бусагъатда хар тикенге тигиучю деп къоядыла. Портнойу бла тигиучюню башхалыгы бармыды?

– Болмай а! Портной ол ѐчменлени алыудан башлап, ызы бла кийимни тигип бо-шайды. Швей уа, бир фабри-када болсун, цехде болсун, ол-туруп, жалаанда хазыр берил-ген кесеклени бирге жалгъап тигеди. Башхада айтханда, бир ишни толтурады. Сѐз ючюн, ким жалаанда хуржунланы жалгъайды, бирле жалаанда жагъаланы бирге тигедиле.

– Сени оюмунга кѐре, хар ким да тигиучю болаллыкъ-мыды?

– Чыдамы бла мураты бол-гъаны къолундан келмезлик жокъду. Тюз тизгинле бар-дыраллыкъды. Быстырны туюбн кесип, аны жарашды-раллыкъды. Бу жумушланы окуучу-къыйыу жокъду.

– Мен сени таныгъанлы алай кѐп заман болмайды. Алай ишинге бериленинги, жетишимлеринги, хар алы-нынга келгенни ыразы этип, ала бла бирге кесинг да на-сыплы бола билгенинги уа кѐреме. Не жашырлыкъгы барды, сайлаунг, кѐз къа-рамынг, жууашлыгъынг бир

кесек сейирге да къалдыра-дыла бюгюннго дунияда.

– Жашау кимни да эм уллу устазыды. Оналты жылым тол-гъанда, атабыз ауушады. Уллу юйюрге кеси аллыбызгъа жа-шау этип башлабгъа тошеди. Кесим да юйюр къурап, ахшы умутта эте башлагъанымлай, баш ием да жашай ахымлы ѐлюп, къолумда тѐртайлыкъ сабий бла къалгъан эдим. Ол заманда бек апчып, дуниям оюлуп къалгъан сунгъан эдим. Юйюрюм тутпухкъ этгенди. Ийинаууму тас этмѐуде эгеч-леримни бла къарындашымы уллу себепликлери барды.

Сабийлей умутум юзю-люп къалгъанда, ишимде да алыкъа биринчи атлам-ла эте башлагъан заманым эди. Бирден бирге айта, къол ызымы таный, закзачыларым алай бла жыйылгъандыла. Адамланы бек сѐюме. Ич дуниямы къуралыуунда да адамланы, клиентлени дейим, себепликлери уллуду. Алыпма кийим тикдирип муратда кел-генни ангыларгъа ююрешме, не сыйгенин билирге. Сора ахырында адам сыйгенича кийимин къолуна алып, на-сыплы болуп кетсе, манга да ол илхам бѐреді. Билемисе, бютюнда кюч салып ишлерге сылтауду ол.

– Сапарисани заманы уа не бла байламды? Бирле бек кѐп тутадыла, тигип бо-шайламы.

– Кесими юсюмден айтхан-да, ол мени алгъадан тургъан заказларым бла байламлы бо-лады. Жангы келген адамгъа быллай бир заманы ичинде жумушну толтураллыкъымы

бла къалыгъымы айтама. Жашауда хар не да ауз айт-ханча болуп да къалмайды. Кезиуге кѐре да болады ишни кѐлпого бла азыгы. Бирде бир кечеге каказны толту-ругъа да тошеди. Санга ышанып, тилеп келгенини алай бла къухтарыргъа да болама. Салыннган болжалгъа бирде жетишалмай да къалама. Алай ишни тынгылыгъын баш сатыргъа чыгъарам. Олду манга бек багъалы.

– Сен ишлеп башлагъан заман бла тегнелширсе, къумчаланы качестволары бекми торленгендиле?

– Аны айтхан къыйынды. Хар къумачны кеси энчилиги болады. Аны артыкъ билмѐген ангылай да болмаз. Алай бек торленгенди деп айталай-ма. Брендлени къумачлары багъа болсала да, ишлеген кезиуде бек алапат жоюре-тиде кеслерин. Бирде уа, узуч къумач болгъаныкъгъа, тигерге бек тынч да болады.

– Жашауну ашыгъып бар-гъаны эсге ала, кеси били-минги бла усталыгъынги ѐс-дюрюр ючюн а не аталаса?

– Жарсыгъа, бу жаны бла кесиме уллу эс буралайма, заманым да болмайды. Алай усталыгъымы даражасын алыма келген адама ѐс-дюредиле дѐрге болукъыма. Хар бири да аллай ариу, сей-ир, мен алгъадан кѐрмеген, тикмеген затла излейдиле менден, аланы излемлерин жалчыта, неге да жангидан юйренеме. Усталыгъымы да алай бла ѐсдюреме деп ай-таллыкъыма. Жашаууму баш жоругу адаманлы излемле-рин тынгылы жалчыту болур. Кеси кесиме, усталыгъыма ишекленсем да, аланы ийна-уылары уллу кюч, илхам да бѐредиле.

Усталыгъым бир уллу дун-ияды. Анда ажалмаз ючюн, чыдам, тѐзюм, сабырлыкъ, ишинге сыймеклик, адам-лагъа хурмет этиу бек керек-клидиле. Арымай, талмай, ѐрттенден кече белине дер-и ишлесем да, ол манга къыйын кѐрюнмейди. Къолумда жара-тылгъан кийимле адамланы насыплы ѐтселе, мен да на-сыплы болама.

– Къадарынг алай болур эди, жангыз жашыгъынг Эмранни кесинг ѐсдюрюп, билим да бергенсе. Бюгюн-люкде ол не бла кюрешеди?

– Медицианы сайлагъанды жашау жолуна. Окъуп, стома-толог болгъанды. Алай, били-мин андан ары бардырыргъа сюеди, кесин терапевт иш-де да сынай. Краснодарда иш-лейди. Алыкъа ахшы умутла-ры алдадыла. Орднатургъа барыр муратдады. Жыйыр-ма сегиз жылы толгъанды, алыкъа юйюр къурамагъан-ды. Къадар кюнѐн сакъла-быз. Насыплы адамма, ишим, юйюрюм, жашагъан жерими инсанлары ол насыбымы сыл-тауларыдыла.

Ушакъны ТЕМУККУЛАНЫ Асият бардыргъанды.

Оюм

Террористлени ахча бла жалчытыу саулай халкъгъа, хар адамгъа да къоркъуулуду

Бу кюнледе РФ-ни Къоркъуусулукъну федерал службасыны КъМР-де управленийясыны къуллукъчулары республиканы 45-жыллыкъ инсанын тутхандыла. Ол 2020 жылдан бери халкъла аралы террорист организациины келечисине ахча ашырып тургъаны ючюн терсленеди.

КИМГЕ ДА ХАТАЛЫ

Терроризмни ахча бла жалчытыу саулай жамауатха, энчи хар адамгъа да къоркъуулуду. Аны эсге алып, бу аманлыкъларга къажу мадарла битеу дунияда бардырыладыла, ол жаны бла халкъла аралы Конвенция да къабыл этилгенди. Алай аманлыкълыла байыкъланыуу амалларын кенгертгенлей, жангы технологи-яланы сингдиргенлей турадыла. Аны бла бирге ахчаны адамладан жыйгъаны да тохтамагъ-андыла – асламында жандаурулукъну, торлю-торлю жамауат проектлени сылтаулары бла.

Экспертле тергелерича, Россейде ишине чекле салыннган халкъла аралы террорист организацияладан бирини бюджети эки милли-ард доллардан озгъанды. Бу ахчагъа къаллай бир къужур иш этерге боллугъуну юсюнден сагъыш этгиз. Биринчиден, терактада бир торлю терсиклери болмагъан мамыр инсанла ауушадыла, жаралы боладыла, юйюрлени къа-дарлары бузулады, сабийле ѐксюз къаладыла. Экинчи жанындан а экономикагъа хата са-лынады. Мекимла, башха инфраструктура бу-зулады, туристе аллай жерлеге келирге къор-къуп, регион файдасыз къалады. 2011 жылда февралгъа Элбурс районда кийирилген КТО кѐлени эсинде болур. Ол баргъан тогъуз айны ичинде республиканы экономикасы туризмден файдасындан къуру къалгъанды, тау районда жашагъанла къыйын болумгъа тоюгендиле.

Контртеррорист операция кетерилгенден сора да, Къабарты-Малкъарда къоркъуусуз болгъанына, право низам тапландырылгъаны-на ийнадырып, туристлени регионнга къайта-рыр ючюн, кѐп къыйын салыргъа тоюгенди. Бу юлюгъа да тамамды террористлени ахча бла жалчытыу саулай регионнга къаллай хата кел-тиргенин кѐрзюторге.

ТАРИХЛЕ

«Терроризмни битеудуния индексини» шарт-ларына кѐре 2025 жылда теракта болгъан къыр-ларланы саны 58-ден 66-гъа дері кѐбейгенди. 2025 жылда 1 январьда Америкада Луизианада Жангы жылны байрамын белгилерге орамгъа чыкъгъанланы 42-жыллыкъ эр киши маши-насында басдыргъаныны юсюнден жарсылу бирдириле чамландыргъан эдиле. Россейде ишине чекле салыннган халкъла аралы терро-рист организацияны ниетлерин тюзге санагъан эр киши къуанчны белгилеген 14 мамыр адам-ны ѐлторгенди, 57-си уа жаралы болгъанды.

7 февралгъа Мали Республикада терро-ристле машиналагъа от ахчандыла. Алада бар-гъанланы кѐбюсю тыш къырларланы инсанлары эдиле. Алайда 54 адам ѐлторюлгенди, ол санда 20 аскери эмда 34 адам жаралы болгъандыла. Аманлыкъланы жанындан да 19 адам жокъ этилгендиле.

22 апрельде Индияда Пахалгам шахарда террористе солургъа келген мамыр адамагъа от ахчандыла. Алайда 26 адам ѐлторюлгенди – асламы туристе, энтта 20-сы жаралы бол-гъандыла.

Жалаанда ма бу тѐрт кезиуде террористлени къоларындан 269 адам ачыгъанды. Россейде Ич ишле министерствосуну тарих-лерине кѐре 2025 жылда къыралда терроризм бла байламлы алты мингге жууукъ аманлыкъ этилгенди, ол а аны аллында жылдан 59 про-центге кѐлди. Бу тарихлеге террористлерге болушханла, ол санда ахча бла, быллай аман-лыкъла этерге чакъыргъанла, аланы башын жулгъанла да киредиле. Росфинмониторинг тамамлагъан ишни хайырындан терроризм бла байламлы аманлыкъларга къатышхан 5,5 минг адамны банклада сѐчтарларына чекле салын-гандыла, алада битеу да бирге 490 миллион сом асыралгъанды. Бу ахчаны ала къаллай жумушлагъа къыратырыкъ болур эдиле?

Энчи аскер операция бардыргъан кезиуде уа террористлени хатасын Россейни регионлары сынайдыла. Сѐзге, былтыр 31 майда Брянск об-ластыда кѐнюр чачдырылып, поеззде баргъан жети адам ауушханды, 89-су жаралы болгъан-дыла. Бир кюнѐн бу регионда энтта бир кѐнюр чачдырылгъанды. Ызы бла Курск областъда да. Анда тѐрт адам ауушханды. Чачдырылула

Себеплик

Тамата тѐлюге къайгырыу

«Къабарты-Малкъарда ул-лайгъан эмда санларында къыяулары болгъан адамла-ны жашауларын женгиллетуу жаны бла кѐп иш тамамлана-ды. Анга уа «Юйюр» миллет проекте къошулгъан «Тамата тѐлю» федерал проект танг себеплик этеди.

Анга кѐре эки баш магъа-налы жумуш тамамланады: 2030 жылгъа дері жараш-дырылгъан «Узакъ ѐмюрлю эмда тири жашау» регион программа эмда кवारек ке-мин андан ары бардырыргъа сюеди, кесин терапевт иш-де да сынай. Краснодарда иш-лейди. Алыкъа ахшы умутла-ры алдадыла. Орднатургъа барыр муратдады. Жыйыр-ма сегиз жылы толгъанды, алыкъа юйюр къурамагъан-ды. Къадар кюнѐн сакъла-быз. Насыплы адамма, ишим, юйюрюм, жашагъан жерими инсанлары ол насыбымы сыл-тауларыдыла.

Ушакъны ТЕМУККУЛАНЫ Асият бардыргъанды.

Теракта болгъанланы тохтадырылгъанды.

Украинлы энчи служба Россейде диверсия ишлерин кенгѐтир муратлыдыла. Аны юсюн-ден РФ-ни Къоркъуусулукъ советини секре-тары Сергей Шойгу быйыл мартда кенгеш-де айтхан эди. «Украинны душманны регионлада аскер, транспорт, отлукъ-энергетика комплек-слеге сейири уллуду», – деген эди ол. Бу сѐзле уа терроризм узакъларды, манга жетерик тую-людо, деп тынчайып тургъанла жангыгъан-ларына шагъатлыкъ этедиле.

ШИМАЛ КАВКАЗ

РФ-ни Терроризмге къажу миллет комите-ти белгилі этген тарихлеге кѐре 2025 жылда Шимал Кавказда терактланы саны эки кереге азайгъанды. Право низамны сакълалула бар-дыргъан ишни хайырындан былтыр 27 теракт жазырлангъан кезиуде тохтатылгъанды.

Алай регионда жарсылуу ишле тохтатылгъан-дыла деп тынчайырча туюлюдо. Былтыр майда Махачкъалада ДПС-ни полициячыларына этил-ген чабыуудла эки инспектор ѐлторюлгенди, мамыр адамла жаралы болгъандыла.

2025 жылда декабрде уа Украинаны энчи службаларыны буйрукълары бла жазырлан-ган теракт тохтатылгъанды. Нальчикчи, бу къыралда энчи юйренуилден ѐтоп, Россейге къайтханды. Анга КъМР-де газ бла жалчытан-ызын чачдырыргъа буйрукъ берилген эди. Къол органланы келечисини ишеклини тутабыз дегенде, ол право низамны сакълалулагъа от ачанды. Бузукъчуу биргесине ауурлугуу беш килограммгъа жетген чачдырыуу зат, автомат эм анга окъла табылгъандыла. Аны телефо-нунда уа аманлыкъланы къалай хазырларгъа, къалай этерге кереклисини юсюнден буйрукъла табылгъандыла.

ЖУУАПЛЫКЪ

Россейде терроризмни ахча бла жалчытан-лагъа жууаплыкълары РФ-ни УК-сыны 205.1-чи статьясында белгиленилди. Былайда «ахча бла жалчытыу» деген сѐзлени тюз аныларгъа керекди – ол ахчаны къолдан-къолгъа беруу неда банк карталга ѐлторюула бла чекленмейди. Аманлыкълылагъа ахча жыйынуу къураганла, фазырланы аренда-сын тѐлегенле, связь, теле-фонла, башха керекле бергенле да аманлыкъ этгенлерин билрге керекдиле.

Законну 1-чи кесегинде жазылгъаныча, терро-ристлени ахча бла жалчытханны эркинлиги 8 жылдан 15 жылгъа дері сыйырылгыр-га, анга 300 мингден 700 минг сомгъа дері затыр са-лыныргъа боллукъду. Белгиленген тастыры 2-чи кесегине тийишлиликде уа, аманлыкълны инсан къуллугъун хайырланып ѐтсе, аны эркин-лиги 10 жылдан 20 жылгъа дері сыйырылады сюдно онуюла да, тазирни ѐлчмеи 500 мингден миллион сомгъа дері жетеди. Терроризмге ахча жыйынуу къурагъан да жууап тутарыкъды – аны эркинлиги 15 жылдан 20 жылгъа дері сыйырылыргъа болады.

Бир-бир кезиуде инсанны жашаууну ахы-рына дері тутмакъда тутаргъа деген оную чыгарылыргъа да болады.

АХЫР БОЛУМЛА

Бу кюнледе уа Россейни ФСБ-сыны къул-лукъчулары, полициячыла эм Росгвардияны аскерлери бла бирге КъМР-ни сегиз инсанын тутхандыла. Кюч ведомство белгилі этгени-ча, ала халкъла аралы террорист къуаууну башчысына ант бергендиле. Саутла къоллу болур ючюн а, республикада административ мекямлагъа чабыуула хазырлагъандыла. Аманлыкълыла юйлеринде сауутла, окъла, бичакъла, чачдырыууч затла асыралгъандыла.

Шимал Кавказда жаш адамланы халкъла аралы террорист организациаланы къауам-ларына тартханла ишлерин тирилтенлерини юсюнден алгъаракълада Россейни МВД-сыны Шимал-Кавказ федерал округда баш управленийясыны таматасы Сергей Бачурин бирдиген эди. Былтыр аллай 23 кезиу тохта-дырылгъанды.

Битеу бу шартла терроризм жокъ болмагъ-анын, ол, губугъа ушап, ауун кенгенден-кенг эте баргъанын кѐрзютедиле. Террористлени муратлары уа бирди – адамланы къоркъутур-га, жуннуртур-га, къырланы къарыусуз этип, кеслерини сейирлерин сакъларгъа. Аны бил-ип, аманлыкълылагъа ахча ашыргъанла кеслери да мурдарлыкъларга, чачдырылагъа къатыш-ханларын ангыларгъа керекдиле.

МАЗИРЛАНЫ Аслан.

Себеплик

Тамата тѐлюге къайгырыу ламгъа ѐсгенди. Бюгюнлюкде болушукъну республикада уллайгъан адамладан 274-сю алады.

Быйыл апрельде биз ул-лайгъанлагъа узакъ болжал-лы халда къарауну тирилт-генбиз эмда алай болушукъ алгъанланы тизмесин да кенгертгенбиз. Алай бла къа-рар керекли болуп тургъан инсанлагъа кеслери жазы-жашагъан квалта да къошул-гандыла.

Тамата тѐлюню жашауу тынч да, ырахатлы да болу-руна мындан ары да къайгъ-ыргъанлай турлукъбуз, ол ишбизни къыйметни кѐторе барлыкълары, ала тири жашуа бардырырча, сауулукъларын кючлерча, жамаутдан айы-рылмазча мадарла этерик-биз», – деп жазгъанды Казбек Коков кесини МАХ-да энчи каналында.

ЮСЮПЛАНЫ Галина

хазырлаг

